

kombskimi slikami elementi iz poganske umetnosti. Ti so v prvi vrsti dekorativnega značaja, n. pr. putti (eroti, amorini), sličice dečkov navadno s peruti, dalje ornamentalne glave, živalske slike: ovce, ovni, gazele, delfini, ptiči: največkrat golobje in pavi (pril. 24.). Izmed teh sličic so dobile mnoge v krščanstvu nov simboličen pomen. Golob n. pr. znači dušo rajnega v večnem miru, pav postane simbol nesmrtnosti. Iz poganske umetnosti so prevzete slike letnih časov, v krščanstvu simbol vstajenja. Iz antične mitologije je sprejet Orfej, pa je tu predpodoba Kristusa, ki s svojim naukom pridobi zase človeštvo. Tudi motivi iz lepe Apulejeve bajke o Amorju in Psychi so naslikani (pril. 24., slika 2.).

opisuje sv. pismo, najkrepkejši moment in upodobi delujoče osebe v primerni, verniku umljivi obliki. Zgled: čudež Mozesov, ko pritrka vodo iz skale, je simbol krstne vode. Kako je upodobil slikar ta čudež? Mozes je naslikan v trenutku, ko se s palico dotakne skale in priteče voda iz nje. To zadošča. Noe, Daniel, trije mladeniči naj izrazijo rešitev iz smrtne nevarnosti. Noe je bil rešen, ko se je vrnil golob z oljčno vejico. Tu so torej trije elementi potrebni, Noe, golob, ladja. Noe je upodobljen sam, kot orant (v molitvi), nad njim golob z oljčno vejico, ladja je štirioglata skrinja. Daniel je naslikan, ko stoji nepoškodovan med dvema levoma. Iz tega se vidi, da nam slike predočujejo le jedro dogodka. Tekom časa tudi ni bilo bistve-

V Priscili, 2. polovica III. stoletja.
Po Witpert, Mal. d. Kat. Roms.

Mladeniči v ognjeni peči.

Predvsem nas morajo zanimati v katakombah slike s krščansko vsebino. Kako so nastale? Že prve slike te vrste predočujejo svetopisemske prizore, torej predmete, ki dotlej v umetnosti še niso dobili formalnega izraza. Treba je bilo obliko šele ustvariti. Namen teh slik ni bil, podati komentar biblične zgodbe, ali naslikati dogodek zgodovinsko. Za ta način je prišel čas šele v dobi bazilik. Izbrali so primeroma le majhno število svetopisemskih zgodb. Kompozicije niso bile obširne. Slike so simbolične. Narava simbola je, da od njega izrazimo le one lastnosti in znake, ki naj misel, ki se ima upodobiti, posebno krepko izrazijo, vse drugo pa izpustimo. Značaj simbola je: kolikor mogoče malo zunanje oblike pri čimvečji vsebini. Zato je kratkost in preprostost najizrazitejši znak starokrščanskih kompozicij. Slikar izbere iz dejanja, ki ga

nih izprememb. Enkrat določeni tipi so večinoma ostali.

Slike s krščansko vsebino lahko delimo v strogo simbolične in v slike svetopisemskih prizorov s simboličnim pomenom.

Najvažnejši in morda najstarejši krščanski simbol je riba, $\text{IX}\Theta\text{Y}\Sigma$, ki zaznamuje Kristusa. Ta simbol ima dvojni pomen. Kot grška beseda, razstavljena v posamezne črke, vsebuje začetne črke najlepše in najkrajše krščanske veroizpovedi: $\text{I}(\eta\sigma\theta\delta\varsigma) \text{X}(\rho\iota\sigma\tau\acute{o}\varsigma) \Theta(\epsilon\omicron\upsilon) \text{Y}(\acute{\iota}\omicron\varsigma) \Sigma(\omega\tau\eta\rho)$. Simbol je najbrže aleksandrijskega izvora. Na aleksandrijskih denarjih Domicijana (81—96) se nahaja napis: $\text{A}\text{Y}\text{T} \text{K}\text{A}\text{I}\Sigma \text{Θ}\text{E}\text{O}\text{Y} \text{Y}\text{I}\text{O}\Sigma \text{Δ}\text{O}\text{M}\text{I}\text{T} \text{Σ}\text{E}\text{B} \text{Γ}\text{E}\text{P}\text{M}$ ($\text{A}\acute{\upsilon}\tau\omicron\text{-}\rho\acute{\alpha}\tau\omega\rho \text{K}\alpha\acute{\iota}\sigma\alpha\rho, \text{Θ}\epsilon\omicron\upsilon\ \nu\acute{\iota}\omicron\varsigma, \text{Δ}\omicron\mu\eta\tau\iota\alpha\upsilon\omicron\varsigma \text{Σ}\epsilon\beta\alpha\sigma\tau\acute{o}\varsigma \text{Γ}\epsilon\gamma\mu\alpha\upsilon\chi\acute{o}\varsigma$). Tej cesarjevi apoteozi nasproti se glasi kot protest sveto geslo (sacra tessera) kristjanov